

УДК 94(477).152

Наталія Матвійчук
(Острозь)

ПРОБЛЕМА ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ У США В НАУКОВОМУ ДОРОБКУ М. КУРОПАСЯ

Стаття присвячена висвітленню поглядів М. Куропася щодо етнонаціональної ідентичності українців у США. В ході дослідження було простежено процес трансформації етнонаціональної ідентичності мігрантів з українських земель. Було встановлено, що процес від усвідомлення себе русином до самоідентифікації українцем був тривалим і на нього впливали економічні, політичні, релігійні та багато інших факторів.

Ключові слова: М. Куропася, етнонаціональна ідентичність, українці в США.

Вагомість питань етнічного чинника, а відтак, і етнічної ідентичності тієї чи іншої нації були і залишаються актуальними для науковців з України та представників української діаспори. За сучасними етнологічними теоріями, всі українці й особи українського походження становлять український етнос, хоча кожній із його складових притаманний різний ступінь етнічної самосвідомості [25, с. 87]. Мета статті – дослідити погляди відомого американського дослідника українського походження М. Куропася щодо процесу становлення етнонаціональної ідентичності українців у США. Завданням розвідки є спроба показати погляди вченого на процес формування національної ідентичності представників першої хвилі міграції з України до США.

На сьогодні життєвий шлях та наукова діяльність М. Куропася не ставали об'єктом дослідження. Є низка публікацій, які стосуються доробку американського дослідника, проте, вони здебільшого неповні й стосуються якоїсь окремої праці науковця, зокрема, це статті В. Жили [5], П. Тригуба та Н. Мерфі [18], Л. Луцюка [10], А. Чировського [26], П. Часта [24], О. Коротича [7], М. Лендсела [9], М. Цінової [22; 23].

Основу джерельної бази статті складають нарративні джерела – наукові праці дослідника, що дозволяють проаналізувати та відтворити особливості наукових поглядів М. Куропася, простежити процес формування та еволюції наукових концепцій [8; 30; 31; 32].

Варто зауважити, що вивченням життя української діаспори в США займалися українські та зарубіжні (переважно представники української діаспори в США) науковці. Серед перших праць, присвячених дослідженню української міграції до США, варто виділити монографії В. Корольова та Ю. Бачинського. Робота В. Корольова була першим популярним нарисом про причини та наслідки української еміграції до Америки [18, с. 123]. Роботу Ю. Бачинського називають першим науковим дослідженням про українську еміграцію до США. П. Тригуб та Н. Мерфі справедливо зазначають, що в радянський період, практично до 60-х рр. ХХ ст. історія зарубіжних українців залишалася поза увагою науковців. Зрушенням, як справедливо вважають дослідники, стала праця А.М. Шлепакова, що стосувалася життя українців першої хвилі еміграції в Північній Америці [18, с. 123]. З поживленням інтересу в 90-х рр. до життя закордонних українців з'являються праці узагальнюючого характеру Ф.Д. Заставного «Українці в зарубіжному світі» та «Українська діаспора», А.М. Шлепакова, І.Г. Буркут, Л.Д. Васильєва «Українці в зарубіжному світі» [18, с. 124] та ін.

Діаспорознавчі праці представників українства в США спочатку писалися очевидцями подій ще в к. ХІХ ст. в газеті «Свобода» і не мали дослідницького характеру. Помітними науковими дослідженнями є праці Л. Мишуги, Я. Чижя, В. Галича, В. Маркуся, Д. Маркусь, Л. Луцюка, В. Ісаїва та М. Куропася [8; 30; 31; 32].

Мирон Богдан Куропася є одним із найвідоміших фахівців з історії української громади в США, автором численних публікацій з цієї теми, в т.ч. монографій, професором-емеритом (пенсіонером. – Н.В. Матвійчук) Північно-Іллінойського університету. Він відомий і як громадський діяч та публіцист, який протягом багатьох років є автором власної колонки в газеті Українського народного союзу «The Ukrainian Weekly», що поруч із науковими дослідженнями вченого є важливим джерелом для вивчення не лише його особистих поглядів на ті чи інші проблеми України, закордонного українства, світу, а й чинником, що формував українську громадську думку серед українців у США.

Однією з центральних дослідницьких тем М. Куропаса є історія українців в США, визначення їх місця як самодостатньої складової американського суспільства та частини української нації.

М. Куропась народився 15.11.1932 р. в м. Чикаго у родині українських емігрантів. Його батько – Степан Куропась – у минулому хорунжий Української Галицької армії – прибув до США 1927 р. й одразу ж включився в тамтешнє українське життя; 1937–1961 рр. був головним контролером Українського народного союзу, у 1961–1970 рр. – працював там же заступником директора.

1953 р. М. Куропась отримав науковий ступінь бакалавра в Лойола Мерімаунт університеті (Лос-Анджелес, США), 1955 р. – диплом магістра в університеті ім. Рузвельта в Чикаго. Від 1960 р. і до 1972 р. був головним радником, а з 1972 р. і до 1992 р. – віце-президентом Українського народного союзу. 1974 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Українська спадщина в Америці» в Чиказькому університеті.

М. Куропась у 1976–77 рр. був спеціальним радником президента Дж. Форда з питань етнічної політики. Посада була створена вперше за історію США. Призначення саме М. Куропаса свідчить про його обізнаність та професіоналізм в цій галузі й високу оцінку іншими фахівцями. Важливість створення цієї посади підкреслював М. Новак, експерт з етнічних питань в США. Зокрема, він зазначав, що ініціатива обраного після Дж. Форда президента США Дж. Картера, щодо скасування посади радника президента з етнічних питань викликає в нього занепокоєння [27, с. 5]. М. Новак наголошував, що М. Куропась був «свіжим, новим поглядом Вашингтона» [27, с. 5]. Наголосимо, що США є винятковим прикладом співіснування значної кількості етносів в єдиній державі. Під час роботи М. Куропаса на посаді радника президента з етнічних питань в США утверджувалася ідеологія мультикультуралізму (багатокультурного суспільства). Її сутність полягає в тому, що держава визнає існування в рамках єдиного етнополітичного організму різних етнічних груп, з притаманними їм своєрідними елементами побуту і культури, пов'язаними з їхнім іноетнічним походженням, при цьому наголос робиться на толерантному ставленні держави до представників усіх націй, які перебувають на її території [4]. Свою діяльність в сфері етнічної політики М. Куропасю довелося проводити саме в такому руслі, враховуючи права та інтереси кожного етносу багатонаціональної країни.

Розуміючи важливість збереження етнічної ідентичності кожного окремого етносу, що проживає в іншій державі М. Куропась, будучи на вищевказаній посаді, виступав ініціатором конференцій з етнічних питань, де на державному рівні вироблялися шляхи збереження етнонаціональної ідентичності та способи розвитку самобутності етносів, які були складовою частиною державного організму США. З цього приводу він наголошував, що ні одна етнічна група не може досягти успіху самостійно. Секрет успіху, на думку дослідника, полягає в побудові коаліції [38, с. 4]. М. Куропась вважав, що настав час для створення нових етнічних альянсів і побудови нового американського суспільства [34, с. 3]. Процес побудови нового суспільства (творення консолідованої американської нації, з обов'язковим збереженням етнічної самобутності кожного з етносів) відбувався в руслі політики президента Дж. Форда: збереження етнічних культур, добросусідства, збільшення представництва всіх етносів в управлінні державою та ін. [39, с. 6].

При дослідженні проблеми етнонаціональної ідентичності українців США в науковому доробку М. Куропаса, перш за все необхідно співвіднести розуміння вченим понять «етнос», «нація», «етнонаціональна ідентичність» з їх визначеннями, що існують в сучасній історіографії.

До сьогодні до визначення вищеназваних понять звернулася значна кількість науковців. Визначення цих понять знаходимо в працях філософів, етнологів, політологів, соціологів, психологів: Ю. Римаренка, Г. Касьянова, А. Ручки, Г. Лозко, Н. Глебової та ін. У визначенні поняття «етнос» ми поділяємо думку М. Тиводара та Ю. Фігурного, і вважаємо, що це – стійка між поколіннями природно та історично сформована на певних територіях динамічна людська спільнота, що має власну самоназву і усвідомлює свою єдність, протиставляючи себе всім іншим аналогічним утворенням, і відрізняється від них стійкими і своєрідними рисами культури, способом життя, етнічними стереотипами [17, с. 56-64; 20, с. 14].

Термін «нація» означає найвищий етап розвитку людської спільноти, коли вона здобуває державність, активно розбудовує власну державу, економіку, культуру, практично реалізуючи свою національну ідею [20, с. 13].

Під ідентичністю прийнято розуміти результат самовизначення людини чи групи у соціальному сенсі, віднесення себе до тих чи інших спільнот за віковими, професійними, статевими, територіальними, етнічними, конфесійними чи іншими ознаками [13, с. 16]. Л. Нагорна наголошує, що англійське слово «identity» вживається у значеннях тотожності, справжності й самобутності. У соціогуманітарних науках пріоритет віддається третьому (самобутності) – ідентичність тут розуміється як сукупність специфічних рис, які виділяють певну спільноту з-поміж інших, і є для окремої особи чи групи підставою для віднесення себе до цієї спільноти [13, с. 16].

Одним з поширених визначень поняття «етнонаціональна ідентичність» є думка, що вона являє собою сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених етнічних і національних ідентифікаційних

чинників які, з одного боку, є підставою для віднесення окремої особи чи групи людей до певної етнонаціональності, а, з іншого, їх відокремлення від іноетнічних або ж інонаціональних спільностей [14, с. 3]. Отже, вищевказане поняття – структурно складний феномен, в якому тісно переплетені і взаємодіють етнічні, національні та державотворчі чинники [14, с. 7]. Відзначимо, що даний термін ще має утвердитися в науковій термінології, адже деякі науковці розширюють межі етнічної ідентичності, включаючи в неї і національну. Інші ж вважають, що між етнічною і національною ідентичністю не існує ніякого зв'язку і їх слід вивчати окремо [14, с. 4].

Наголосимо також на тому, що в розумінні цих понять існують певні розходження в українській та західній (американській) історіографії. В останній спостерігається використання понять «етнічність», «ідентичність», «етнонаціональна ідентичність» як співвідносних, й часто ці терміни вживаються з іншим – «етнічна група», що переважно означає емігрантську громаду (громаду емігрантського походження), або ж аборигенні спільноти [3, с. 47]. Вивчення цих понять в західній науці почалося переважно соціологами. Прийнято розрізняти різні етапи становлення цих понять, розрізняючи «довеберівську» та «післявеберівську» епохи [3, с. 49].

М. Куропась вважає, що виокремленню певного етносу передують його усвідомлення своєї культурної та релігійної окремішності. Дослідник пише, що після оформлення в релігійно-культурну групу її члени усвідомлюють свою етнічну окремішність, а згодом відбувається прив'язка до певної території [31, с. ХХІ]. Поняття «етнічна група», зазначає М. Куропась, може бути визначене як «скупчення людей, об'єднаних фізичною схожістю, культурними традиціями чи спільним баченням минулого та майбутнього». Визначення дослідник подає з посиланням на дослідження Дж. Олсона [31, с. ХХІ]. Етнічні групи, в свою чергу, вважає М. Куропась, передують створенню національної держави. «Нація, – пише М. Куропась, – це конгломерат людей зі спільним походженням і мовою» [31, с. ХХІ].

Вчений зазначає, що закономірним у формуванні етнонаціональної ідентичності українців є їх історичне минуле. Тривале перебування українських земель у складі інших держав перешкодило формуванню стійкої етнонаціональної цілісності. Дослідник наголошує, що в XVIII та XIX ст., українців, які жили в Російській імперії називали «малоросами», тоді коли українці – піддані Австрійської імперії продовжували називати себе «русинами». Лише після національного пробудження в XIX ст., термін «українець» був впроваджений українською інтелігенцією для означення населення України [31, с. 4].

Досліджуючи українську еміграцію до США на початковому етапі, М. Куропась вважає, що емігранти не усвідомлювали свого національного коріння. Дослідник справедливо зазначає, що до 1914 р. лише незначна кількість емігрантів називали себе «українцями». Ідентифікація зводилася до приписування себе до певного села чи географічного регіону походження особи – «бойки», «лемки», «гуцули» та ін. [35, с. 5]. Відтак, можемо стверджувати, що перші мігранти з українських земель, попри наявність визначальних чинників спорідненості (мова, фольклор, релігійні вірування, система виховання, звичаї, обряди і т. д.) все ж, залишалися відокремленими етнічними групами. Лише під впливом різних чинників відбулося усвідомлення своєї самотності та національної самоідентифікації.

М. Куропась зазначає, що мігранти з українських земель були цілковито несвідомі національно, проте, вони були цілковито релігійні і привезли з собою релігійно-культурну традицію, що сягала в давнину до днів Київської Русі [30, с. 7].

Дослідник наводить такі статистичні дані щодо кількісних показників еміграційних хвиль до Америки: між 1899 та 1906 рр. до Сполучених Штатів прибуло 67,218 мігрантів з українських земель, а між 1907 та 1914 рр. – 187,058 осіб [32, с. 40]. Друга хвиля еміграції українців до США, на думку дослідника, становила приблизно 40 тисяч осіб [32, с. 43], М. Куропась зазначає, що вона значно відрізнялася від першої хвилі. «Витерпівши безлад і випробування національного будівництва, мігранти другої хвилі були здебільшого освіченими, та ідентифікували себе як «українців» [31, с. 15].

Третя хвиля міграції українців до США, як зазначає М. Куропась, була значною за кількістю мігрантів. Дослідник вказує, що близько 85 тисяч осіб мігрували з українських земель [32, с. 43]. В основній своїй масі це були біженці, що виїжджали з українських земель після Другої світової війни і потрапляли до Америки з таборів для переміщених осіб [31, с. 15]. Як відомо, в червні 1948 р., американський Конгрес 80 з'їзду, зважаючи на напружену ситуацію, що склалася навколо переміщених осіб та біженців після Другої світової війни, за пропозицією президента Г. Трумена ухвалив відповідний законодавчий документ – «Акт про переміщених осіб» (в оригіналі «Displaced Person's Act»), що надавав законне право на прийняття значної кількості біженців та переміщених осіб з наданням для останніх певних пільг. Дослідник зазначає, що мігранти з українських земель вже мали певну освіту, багато з них закінчили університети чи мали вищу професійну освіту. То ж приїхавши до США в часи доброї економічної кон'юнктури, пише М. Куропась, вони швидко пристосувалися до умов американського життя [30, с. 16].

Четверту хвилю еміграції з України М. Куропась вважає пасивною. Дослідник вважає, що не виправдалися очікування «старої еміграції», яка сподівалась на приплив нових сил. Новоприбулі українці, на думку дослідника, прагнуть до налаштування життя в економічному плані, і лише одиниці долучаються до організацій американських українців [11]. Дослідниця Г. Саранча зазначає, що четверту хвилю еміграції з України до США, як і першу, варто вважати заробітчанською, оскільки, значна кількість мігрантів, що прибувають до США, прагне до налагодження свого економічного становища. Дослідниця зауважує, що четверта хвиля мігрантів викликала шок у «старої» української діаспори, оскільки, останні, не очікували «такого байдужого ставлення до української мови, культури, традицій» [15, с. 249].

М. Куропась справедливо наголошує, що хоча кожна хвиля української імміграції лишала «інакшу» Україну і приїздила до «інакшої» Америки, кожна хвиля по-іншому ставилась до минулого й України, й української імміграції в Америці, зустрічала інші труднощі і висувала інші пріоритети. Проте, М. Куропась вважає, що незважаючи на різні підходи до справи, виявлялася певна послідовність і кожна нова генерація іммігрантів використовувала досягнення своїх попередників [30, с. 16]. М. Куропась зазначає, що українці, які проживають в США, мають прагнути до збереження своєї національної самобутності: «Чим краще ми маємо знання про себе, як про українців, тим краще ми розуміємо себе, своє коріння, чим краще ми розуміємо себе, тим більше ми любимо один одного, чим більше ми любимо один одного, тим швидше ми станемо одним цілим» [33, с. 2].

Традиційно, М. Куропась звертався й до висвітлення історії першої хвилі українців-мігрантів до Америки. Зокрема, він згадує про православного священика зі Східної України Агапія Гончаренка, якого вважає першим національно свідомим українцем, який приїхав до Америки. Він був видавцем (спочатку за підтримки американського уряду, а згодом самостійно) двомовної газети «Alaska Herald» («Вісник Аляски») [8, с. 29]. Дослідники еміграції українців В. Трощинський та А. Шевченко Агапія Гончаренка також називають «свідомим емігрантом... який вважав себе українцем» [19, с. 46].

Перші емігранти з українських земель оселилися в багатьох містечках вугільного басейну північно-східної Пенсильванії. Важливим чинником формування етнонаціональної ідентичності мігрантів з українських земель на початковому етапі, на думку вченого, став релігійний фактор. Після приїзду до Пенсильванії русини-українці, не маючи власних церков, змушені були ходити до католицьких, переважно польських та словацьких, де вони мало що розуміли і змушені були платити значні кошти за ті чи інші церковні обряди [8, с. 30]. Це, як вважає М. Куропась, і спонукало їх до написання листа до Львівського митрополита з проханням надіслати священика. До США був відправлений о. Іван Волянський. Дослідник зазначає, що він виявився рішучим духовним і громадським діячем, який відмовився від використання для богослужінь польського костелу, а натомість винайняв залу, в якій збирав свою церковну громаду; заохочував засновувати парафіяльні комітети та будувати церкви у всіх штатах, де були мігранти з українських земель, заснував перше допомогове товариство – Братство Св. Миколая [8, с. 30-31].

М. Куропась зазначає, що з усіх емігрантів, що прибули з України між 1876 і 1914 рр., приблизно 40% залишалися русинами за етнокультурною приналежністю, 20% становили «росіяни», а 40% – «українці» [29, с. 8]. Такі ж статистичні дані, досліджуючи початки міграції українців до США, подають В. Трощинський та А. Шевченко [19, с. 46]. Дослідник вважає, що з прибуттям значної кількості священиків та розвитком соціальної інфраструктури (церкви, читальні, молодіжні організації, поява періодичних видань) католицьке духовенство змогло протистояти подальшому зростанню російських та угро-русинських таборів й прокласти шлях до етнонаціональної свідомості української громади [29, с. 8].

На думку М. Куропася найвагомішу роль в становленні українців, як окремого етносу в Америці відіграли три суспільні інститути: Українська католицька церква, Руський Народний Союз, який пізніше був перейменований в Український Народний Союз та газета «Свобода» [36, с. 11]. На беззаперечній ролі УНС та «Свободи» у становленні українських мігрантів у США наголошує Лука Мишуга – державний та громадський діяч, журналіст, редактор [12, с. 6]. Зауважимо, що на вагомій ролі УНС та «Свободи» наголошували громадські діячі, діячі УНС, редактори «Свободи»: А. Драган, І. Кедрин, С. Куропась, Й. Лисогір, П. Часто. Досліджуючи роль «Свободи», Т. Балда зазначає, що це видання, яке сповідувало українську національну ідею впродовж століття [1, с. 197].

М. Куропась зазначає, що проаналізувавши всі перешкоди, які існували для перших мігрантів з українських земель, факт, що деякі русини стали пізніше себе ідентифікувати українцями, можна вважати дивом, яке змогло статись, на думку М. Куропася, завдяки діяльності восьми українських католицьких священиків: о. Ардана, о. Бончевського, о. Дмитріва, о. Констанкевича, о. Макара, о. Підгорецького, о. Стефановича та о. Тимкевича [36, с. 11], котрі відмовилися виконувати вказівки римо-католицького духовенства, що мало намір романізувати та американізувати русинів. Ці священики також опиралися місії російської ортодоксальної церкви, яка прагнула русифікувати американських русинів. Вони, як пише дослідник, опиралися стійким вторгненням з боку проугорсько налаштованих угро-русинських

священиків, що намагалися мадяризувати русинів [36, с. 11]. Дослідник, як і попередники, що вивчали цю проблему, називає цих священиків «Американським кружком» і вважає, що значення їх діяльності важко переоцінити, адже вони не лише очолили боротьбу русинів-українців з латинізацією, русифікацією та мадяризацією. Члени «Американського кружка» також свою діяльність спрямовували на створення автономного українського екзархату в США. Крім того, з часом перебрали керівництво Руського Народного Союзу і спрямували його діяльність на створення читалень, просвітницьких товариств, молодіжних організацій та українських шкіл [8, с. 75]. Варто зауважити, що на вагомій ролі членів «Американського кружка» наголошували й попередники М. Куропаса, котрі висвітлювали міграцію українців до США: Ю. Бачинський [1, с. 292] та В. Галич [28, с. 107]. На цьому ж наголошують науковці, що продовжують досліджувати вищевказані аспекти становлення та розвитку життя українських емігрантів у США – С. Качараба [6, с. 362], І. Франків [21, с. 12].

Висвітлюючи проблему формування етнонаціональної ідентичності американських українців, М. Куропас наголошує на вагомій ролі Руського Народного Союзу. Дослідник зазначає, що облаштувавшись в новій країні, знайшовши роботу (здебільшого фізично важку), організувавши свій побут та налагодивши життя в новому для себе суспільстві, засновники Руського Народного Союзу хотіли більшого. Вони переживали культурне оновлення і духовний ріст. Саме це, як вважає М. Куропас, не дозволило їм зупинитися на досягнутому: «Вони організовували парафії, будували церкви, закладали допомогіві спілки, і поклали початок Руського Народного Союзу» [37, с. 5]. Дослідник зазначає, що хоча початковою метою Руського Народного Союзу було забезпечення членів організації та їх родин грошовою допомогою, організація дбала й про національну просвіту: «...саме Руський Народний Союз, більш ніж будь-яка інша організація в Сполучених Штатах, перетворив русинських селян в українських патріотів» [8, с. 71].

Досліджуючи процес трансформації етнонаціональної ідентичності «від русина до українця», М. Куропас зазначає, що хід формування українського американця визначала, насамперед, просвітницька діяльність. Русини з Галичини, Буковини й Закарпаття, вважає дослідник, мали «перетворитися» на українців, які усвідомлюють традиції своєї правітчизни [3, с. 105].

Говорячи ж про роль «Свободи» у відродженні етнонаціонального коріння, вчений підкреслив, що на початковому етапі відбувалося відособлення галицьких русинів від угро-русинів. Дослідник пише, що перше посилення «Свободи» саме на термін «Україна» знаходиться в номері від 15 жовтня 1893 р. Він зазначає, що ставлення «Свободи» до питання національної свідомості русинів було однозначним з початком ХХ ст. [8, с. 107]. Як доказ цього наводяться слова з однієї зі статей, де зазначається, що «Свобода» наполягає на тому, що «ми не поляки, ані москалі, ані мадяри, але Русини, частина 30-мільйонного руско-українського народу; що ми такими повинні і подальше зостати, хоча і живемо в Америці» [16, с. 4].

М. Куропас вважає, що визначивши в 1900 р. свою суспільно-політичну позицію, «Свобода» невпинно продовжувала поширювати серед своїх читачів ідею незалежної і демократичної України, торкаючись етнонаціональних почуттів русинів. «Свобода» пише: «Вчіться в ірландців, котрі розмовляють по-англійськи, але є ірландськими патріотами в серцях» [8, с. 107]. Дослідник пише, що діячі «Свободи» не обмежувалися лише статтями, а й були ініціаторами створення читалень, українських шкіл (закликали отримувати освіту не лише в американських школах, а й обов'язково в «народних»), пропагували твори українських письменників та використовувати український правопис та ін. [8, с. 108-114]. Дослідник наголошує, що все зазначене сприяло розвитку процесу українізації: «Поступово русин, який читав «Свободу», відвідував читальню, віддавав своїх дітей до народної школи, знайомився з різноманітними публікаціями Руського Народного Союзу, змінював свою національну свідомість. За кілька років він пройшов шлях від русина до свідомого українця» [8, с. 115].

На думку М. Куропаса українські американці, як і більшість інших етнічних груп, з яких складається населення Америки, є продуктом двох національно-державних традицій: української й американської, але єдиної лояльності [30, с. 3]. Саме це, на його думку, дозволило українцям пристосуватися до умов життя в іншій державі, та не дало забути про країну з якої вони походять. Варто зауважити, що концепції подвійної ідентичності, подвійної лояльності дотримується значна кількість науковців, що розглядають процес націогенезу різних етносів: Д. Сандерс, Б. Крік, П. Магочій, І. Колесник. Закономірним, на думку науковців, є етап подвоєння лояльності коли представники етнічної групи стають мешканцями іншої (багатонаціональної) держави, або ж, у власній державі підпадають під вплив (добровільно, чи з примусу) культури.

Отже, М. Куропас спробував висвітлити процес трансформації етнонаціональної ідентичності мігрантів з українських земель від усвідомлення себе русином до самоідентифікації «українець». Процес такої трансформації був досить тривалим, на нього мали вплив значна кількість чинників – від ситуації на українських землях до економічної, політичної, релігійної і т. д. обстановки в США. Можемо стверджувати, що на думку М. Куропаса, на початковому етапі важливу роль в усвідомленні українцями своєї етнонаціональної ідентичності відіграв релігійний фактор. Згодом відбулося усві-

домлення українцями своєї культурної самобутності; у зв'язку з боротьбою за власну державність поява політичної строкатості і, як наслідок, осягнення своєї етнонаціональної окремішності. Зауважимо, що проаналізувавши, праці М. Куропаса стосовно еміграції українців до США, можемо ствердити, що досліднику притаманне традиційне (класичне) бачення процесів, що відбувалися; використання усталених понять. Праці дослідника містять ґрунтовний аналіз різного роду джерел (офіційні документи державних органів США, періодичні видання, спогади, листування).

Список використаних джерел та літератури:

1. Балда Т. Національна ідея в пресі України та в пресі діаспори: порівняльний аспект / Т. Балда // Вісник Львівського університету. – Серія: Журналістика. – Львів, 2006. – Вип. 28. – С. 193–203.
2. Бачинський Ю. Українська імміграція в З'єднаних Державах Америки / Ю. Бачинський. – Львів: Друкарня наукового товариства імені Шевченка, 1914. – 492 с.
3. Гримич М.В. Ідентичність, етнічність, етнічна ідентичність / М. Гримич // Етнічна історія народів Європи. – 2009. – № 28. – С. 46–55.
4. Євтух Б. Досвід вирішення етнонаціональних проблем: концептуальні засади і практичні заходи / Б. Євтух. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://cidct.info/uk/studii/1-2\(05\)/5.html](http://cidct.info/uk/studii/1-2(05)/5.html) – Назва з екрану.
5. Жила В. У боротьбі за українську національну ідентичність / В. Жила // Свобода. – 1993. – Ч. 129.
6. Качараба С. Греко-Католицька Церква у США наприкінці XIX – початку XX ст.: проблеми становлення / С. Качараба // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність: Зб. наук. праць. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2012. – Вип. 21. – С. 361–368. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/73596> – Назва з екрану.
7. Коротич О. Українська етнічність у США: репрезентація в україномовній літературі / О. Коротич // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент : збірник наукових праць / [Ред. кол.: Євтух В.Б. (відп. ред.)]. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – Вип. 12.
8. Куропась М. Українсько-американська твердиня: перші сто років історії Українського Народного Союзу / М. Куропась. – Острог; Чикаго: Вид-во: Острозька Академія, 2004. – 682 с.
9. Лендшел М. Участь американських українців у функціонуванні органів державної влади та політичних структур США (1945–1991 рр.) / М. Лендшел // Український історичний журнал. – 1998. – № 4. – С. 81–90.
10. Луцок Л. Українські американці: коріння і стремління 1884–1954 / Л. Луцок // Свобода. – 1991. – Ч. 84. – С. 2–3.
11. Мирон Куропась про Діаспору. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zlukacamp.blogspot.cz/2011/02/blog-post.html> – Назва з екрану.
12. Мишуга Л. Як формувався світогляд українського емігранта в Америці / Л. Мишуга // Пропамятна книга, видана з нагоди сорокалітнього ювілею Українського Народного Союзу. – Джерсі Сіті; Нью-Джерсі: Накладом Українського Народного Союзу, 1936. – 752 с.
13. Нагорна Л. Поняття «національна ідентичність» і «національна ідея» в українському термінологічному просторі / Л. Нагорна // Український менеджмент. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2003. – № 2. – С. 14–30.
14. Обушний М.І. Етнонаціональна ідентичність в контексті формування української нації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра політичних наук: спец. 23.00.05 «Етнополітологія та етнодержавознавство» / Микола Іванович Обушний; Національна Академія наук України Інститут політичних та етнонаціональних досліджень. – К., 1999. – 35 с.
15. Саранча Г. Сучасна еміграція у США: проблеми адаптації та збереження зв'язків з Україною / Г. Саранча // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. Історія / [за заг. ред. І.С. Зуляка; ред. кол.: М. Алексієвцев, Л. Алексієвцев, М. Бармак [та ін.]]. – Тернопіль, 2010. – Вип. 2. – С. 248–253.
16. «Свобода» о собі // Свобода. – Оліфант, 1901. – Ч. 1–2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.svoboda.news.com/almanach.htm. – Назва з екрану.
17. Тиводар М. Етнологія / М. Тиводар. – Ужгород, 1998. – 577 с.
18. Тригуб П.М. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури (історіографія проблеми) / П.М. Тригуб, Н. Мерфі // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 74. – Вип. 61. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МАГУ ім. П. Могилы, 2007. – С. 122–133.
19. Трошинський В. Українці в світі / В. Трошинський, А. Шевченко. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 352 с.
20. Фігурний Ю.С. Фаховий аналіз проблеми походження українців і професійне вивчення українських етнічних, націєтворчих і державотворчих процесів вченими відділу української етнології ННДІУ МОН України в кінці XX – на початку XXI століть / Ю.С. Фігурний. – К., ННДІУ, 2011. – 142 с.
21. Франків І.Я. Суспільна опіка греко-католицької церкви над українською еміграцією з Галичини (кінець XIX – початок XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 «Історія України» / Франків І.Я.; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2011. – 20 с.
22. Цінова М. Науково-педагогічна діяльність української діаспори США в історіографії // Інтелігенція і влада. – 2011. – Вип. 22. – С. 199–213. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/iiv_2011_22_23.pdf – Назва з екрану.

23. Цінова М. Викладачі-українці в американських університетах. Українська Американська Асоціація Університетських Професорів / М. Цінова // Інтелігенція і влада. – 2011. – Вип. 21. – С. 194–206. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/iiv_2011_21_21.pdf – Назва з екрану.
24. Часто П. УНСоюз: яскрава історія – яскрава книжка / П. Часто // Свобода. – 2004. – Ч. 40.
25. Чернова К.О. Етнокультурна ідентичність національної діаспори / К.О. Чернова // Український соціум. – 2006. – № 3/4. – С. 87–93.
26. Чировський А. Вартісна книжка для кожного українця / А. Чировський // Свобода. – 1991. – Ч. 154.
27. Columnist Praises Dr. Kuropas, Urges More Ethnic Appointments in White House // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1977. – № 17.
28. Halich W. Ukrainians in the United States / W. Halich. – New York, 1970. – 174 p.
29. Historical Origins of Ukrainian-American Ethnic Consciousness // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1977. – № 11.
30. Kuropas M. To Preserve A Heritage: The Story of the Ukrainian Immigration in the United States / M. Kuropas. – New York: The Ukrainian Museum, 1984. – 100 p.
31. Kuropas M. The Ukrainian Americans. Roots and Aspirations 1884–1954 / M. Kuropas. – Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 1991. – 534 p.
32. Kuropas M. The Ukrainians in America / M. Kuropas. – Minneapolis, 1972. – 86 p.
33. Kuropas M. Ukrainian individualism a blessing or a curse / M. Kuropas // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1959. – № 6.
34. Kuropas M. Addresses anti-discrimination group // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1981. – № 44.
35. Kuropas M. Svoboda and the making of the Ukrainian American, 1983–1914 / M. Kuropas // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1983. – № 37.
36. Kuropas M. Minnesota event celebrates Ukrainian identity / M. Kuropas // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1981. – № 49.
37. Kuropas M. «Ukrainian-American Citadel»: from the pages of UNA history / M. Kuropas // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 2004. – № 10.
38. Sochan R. White House Reception Hosts 80 Ukrainian Youths, Women / R. Sochan // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1976. – № 123.
39. The Ethnic Factor // The Ukrainian Weekly. – Jersey City, 1976. – № 188.

Стаття надійшла до редколегії 22.11.2014 р.

Наталія Матвійчук

Проблема етнонаціональної ідентичності українців в США в наукових роботах М. Куропаса.

Стаття розкриває погляди М. Куропаса на проблему етнонаціональної ідентичності українців в США. Було встановлено значення діяльності М. Куропаса на посту спеціального радника президента Дж. Форда по питаннях етнічної політики для формування політики мультикультуралізму в США.

Ключові слова: М. Куропас, етнонаціональна ідентичність, українці в США.

Natalia Matviychuk

The Problem of the Ukrainian Ethnonational Identity in the USA in Works of Myron Kuropas.

The article considers the opinions of Myron Kuropas about Ukrainians' ethnonational identity in the USA. The purpose of the article is to highlight Myron Kuropas points of view on the process of the Ukrainian ethnonational identity formation in the USA. In the research such general scholarly methods as analysis, synthesis and others were applied together with special methods such as problematical and chronological methods, that help to examine the stages of the Ukrainian migrants ethnonational identity formation in the USA; historical and comparative methods, that help to describe the emigration process of different periods. The author outlines the opinions of Myron Kuropas about Ukrainians' ethnonational identity in the USA and analyses the process of transformation of migrants' ethnonational identity. It is concluded that this process was extensive, since the person was influenced by economic, political, religious and other factors.

Key words: Myron Kuropas, ethnonational identity, Ukrainians in the USA.